

REGULÁCIA CEZHraniČNÝCH FÚZIÍ V RÁMCI EURÓPY¹

Regulation of cross-border mergers in Europe

Roman Sklenár

Medzinárodné štandardy, hlavne IFRS 3, sa zaoberajú riešením podnikových kombinácií najmä z hľadiska metód použitých pri účtovaní a vzorových postupov. Štandardy ako také sa však nezaobierajú problematikou cezhraničných fúzií. Tuto problematiku však riešil Európsky parlament a Rada Európskej Únie, ktorej cieľom bolo zjednotiť riešenie cezhraničných fúzií na území Európskeho spoločenstva. Výsledkom jednaní je Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/56/ES zo dňa 26. októbra 2005 o cezhraničných fúziách kapitálových spoločností. Jej cieľom je vytvorenie takej právnej úpravy, ktorá umožní cezhraničné fúzie rôznych foriem kapitálových spoločností, ktoré sa riadia právom rôznych krajín. Všetky členské štáty mali povinnosť zaviesť právne predpisy pre dosiahnutie súladu s touto smernicou do 15. decembra 2007.

Základným pilierom tejto smernice je uľahčenie cezhraničných fúzií kapitálových spoločností. Smernica nariaďuje, aby právo členských štátov povoľovalo cezhraničné fúzie v prípade, že umožňuje fúzie vnútroštátne. Dôležité je, že pre každú spoločnosť a tretiu stranu, ktorá sa cezhraničnej fúzie zúčastňuje, platia aj naďalej predpisy a požiadavky platné v prípade vnútroštátnej fúzie. Pre ochranu záujmu spoločníkov a tretích osôb musí byť uvedené, či sa pri fúzii vzniknutá spoločnosť stáva súčasťou inej spoločnosti, alebo sa jedná o novo vzniknutú nástupnícku spoločnosť. Smernica v svojom znení ďalej upravuje postavenie zamestnancov v podnikoch zúčastnených sa fúzií, a to z pohľadu ich práv na účasť v dotknutých spoločnostiach. Po tom, ako cezhraničná fúzia nadobudne účinnosť, už nemôže byť prehlásená za neplatnú. Formálne sa smernica skladá z 19 článkov.

V článkoch jedna až štyri rozoberá oblasti pôsobnosti, definície základných pojmov a všeobecné podmienky pre cezhraničné fúzie. Smernica sa vzťahuje na kapitálové spoločnosti založené a majúce sídlo alebo hlavnú prevádzkareň v Spoločenstve, ak sa aspoň dve z nich riadia rôznym právom rôznych členských štátov. Fúzie takýchto spoločností budeme nazývať cezhraničné fúzie. Táto smernica sa nepoužije na cezhraničné fúzie spoločností, ktorých hlavnou činnosťou je kolektívne investovanie kapitálu získaného od verejnosti. Cezhraničné fúzie sú možné iba v prípade takých spoločností, ktorých spojovanie je povolené podľa vnútroštátneho práva daných spoločností. Spoločnosti zúčastňujúce sa cezhraničných fúzií musia dodržiavať právo štátu ktorým sa riadia.

Dôležitá súčasť cezhraničnej fúzie je vypracovanie Spoločného projektu cezhraničnej fúzie. Tento názov nahradil pôvodnú Zmluvu o fúzii. Smernica z dôvodu harmonizácie Spoločného projektu cezhraničnej fúzie uvádza minimálny obsah tohto dokumentu:

- právnu formu, názov a sídlo fúzujúcich spoločností a spoločnosti vznikajúcej cezhraničnou fúziou,
- pomer pre výmenu cenných papierov predstavujúcich podiel na základnom imaní spoločnosti alebo podielu na tomto imaní a čiastku prípadného doplatku na dorovnanie²,

¹ Tento článok byl zpracován jako jeden z výstupů projektu "Aktuální problémy oceňování pro potřeby řízení společnosti: vlastnický a manažerský přístup" financovaného GAČR, registrační číslo P403/11/0002.

- podmienky pre pridelovanie cenných papierov predstavujúcich podiel na základnom imaní spoločnosti vzniknutej pri cezhraničnej fúzii,
- pravdepodobné dopady cezhraničnej fúzie na zamestnanosť,
- deň od ktorého držanie cenných papierov predstavujúcich podiel na základnom imaní spoločnosti vzniknutej cezhraničnou fúziou oprávňuje držiteľa podieľať sa na zisku a ostatné zvláštne podmienky s držbou súvisiace,
- deň od ktorého sa z hľadiska účtovníctva transakcie považujú za transakcie spoločnosti vzniknutej cezhraničnou fúziou,
- ďalšie práva, ktoré vzniknutá spoločnosť poskytuje držiteľom cenných papierov alebo spoločníkom, okrem vyplácania podielu na zisku,
- zvláštne výhody poskytované znalcom, ktorí preskúmajú Spoločný projekt fúzie, ďalej spoločníkom, členom riadiacich, kontrolných a správnych orgánov,
- stanovy spoločnosti, ktorá vzniká cezhraničnou fúziou,
- prípadné postupy zapojenia zamestnancov do stanovenia ich práv,
- údaje o ocenení aktív a pasív prechádzajúcich na spoločnosť vzniknutú cezhraničnou fúziou,
- deň účtovných závierok fúzujúcich spoločností použitý pre stanovenie podmienok cezhraničnej fúzie.

Z dôvodu ochrany ako záujmov spoločníkov, tak i tretích osôb musí byť Spoločný projekt fúzie zverejnený v príslušnom verejnom registri a to najmenej mesiac pred konaním valnej hromady, ktorá bude o tomto projekte rozhodovať. Na vnútroštátnej úrovni potom stanoví jeden alebo viac znalcov Správu k spoločnému projektu cezhraničnej fúzie. Smernica umožňuje aj stanovenie spoločnej správy pre všetkých spoločníkov spoločností zúčastňujúcich sa cezhraničnej fúzie. Spoločný projekt fúzie by mala následne schváliť valná hromada každej zo zúčastnených spoločností. Právne predpisy členského štátu však nemusia vyžadovať schválenie fúzie valnou hromadou nástupníckej spoločnosti.

Okrem Spoločného projektu cezhraničnej fúzie sú dôležité dokumenty Správa riadiaceho alebo správneho orgánu a Správa nezávislých znalcov. Obsah týchto správ smernica upravuje v článkoch sedem a osem. Riadiaci alebo správny orgán je povinný vypracovať správu určenú pre spoločníkov, prípadne zamestnancov. V tejto správe objasní právne a hospodárske aspekty cezhraničnej fúzie, jej dopad na spoločníkov, veriteľov a zamestnancov. Pre každú fúzujúcu spoločnosť je vypracovaná správa nezávislých znalcov určená pre všetkých spoločníkov alebo členov. Vypracovanie tejto správy nie je nevyhnutné v prípade, že sa na tom dohodnú všetci spoločníci alebo členovia všetkých zúčastnených spoločností. Rovnako ako Spoločný projekt fúzie, aj tieto dve správy musia byť zverejnené v príslušnom verejnom registri mesiac pred konaním valnej hromady každej fúzujúcej spoločnosti.

Kontrolu dokončenia a zákonnosti cezhraničnej fúzie by mal vykonať vnútroštátny orgán príslušný pre spoločnosť vzniknutú cezhraničnou fúziou. Môže ním byť súd, notár

² Doplatkom na dorovnanie rozumieme čiastku, ktorá slúži na vyrovnanie poškodených akcionárov, ak pri vhodnom a odôvodnenom výmennom pomere dôjde k poškodeniu týchto akcionárov. Táto čiastka nesmie prekročiť 10% nominálnej hodnoty pridelených cenných papierov, alebo ak nemajú nominálnu hodnotu ich účtovnú cenu.

alebo iný orgán určený súdom. Uvedený orgán kontroluje najmä, či valné hromady fúzujúcich spoločností schválili Spoločný projekt cezhraničnej fúzie v rovnakom znení a či boli vymedzené práva účasti zamestnancov. K tomuto účelu predloží každá z fúzujúcich spoločností do 6 mesiacov od schválenia Spoločného projektu cezhraničnej fúzie valnou hromadou potvrdenie, že právne úkony predchádzajúce fúzii a spojené s ňou boli na vnútroštátnej úrovni danej spoločnosti riadne prevedené a všetky požiadavky splnené. Toto potvrdenie vystaví súd, notár, alebo iný orgán poverený súdom každého členského štátu, ktorého spoločnosť sa zúčastňuje cezhraničnej fúzie.

Cezhraničné fúzie nadobúdajú účinnosť dňom stanoveným podľa práva, ktorým sa riadi spoločnosť vzniknutá cezhraničnou fúziou. Od tohto dňa má fúzia nasledujúce hlavné účinky:

- celé obchodné imanie zanikajúcich (príp. fúzujúcich) spoločností prechádza na nástupnícku (príp. novo vzniknutú) spoločnosť,
- spoločníci alebo členovia zanikajúcich (príp. fúzujúcich) spoločností sa stávajú spoločníkmi alebo členmi nástupníckej (príp. novo zakladanej) spoločnosti,
- zanikajúce (príp. fúzujúce) spoločnosti zanikajú.

Všetky práva a povinnosti vyplývajúce z pracovných zmlúv prechádzajú v tento deň na spoločnosť, ktorá vzniká cezhraničnou fúziou.

Ako som už spomínal, smernica sa zaoberá v článku 16 účasťou zamestnancov. Na nich sa vzťahuje právo štátu v ktorom má vzniknutá spoločnosť svoje sídlo. Tieto pravidlá sa však nepoužijú v prípade, keď aspoň jedna z fúzujúcich spoločností mala 6 mesiacov pred zverejnením Spoločného projektu cezhraničnej fúzie viac ako 500 zamestnancov a existuje v nej systém účasti zamestnancov.³

Na záver smernica určuje členským štátom povinnosť zladit' právne predpisy v jej súlade do 15. decembra 2007. Päť rokov po tomto dátume Komisia preskúma na základe skúseností a názorov získaných pri jej uplatňovaní.

Abstrakt

Európska únia neustále vydáva nové Smernice, ktoré je potrebné transponovať do právneho poriadku jednotlivých členských zemí. Problematiku fúzií obchodných spoločností upravuje najmä desiatu smernica ES č. 2005/56/ES o cezhraničných fúziách kapitálových spoločností. Okrem tejto najvýznamnejšej Smernice je veľmi dôležité spomenúť i aktuálnu Smernicu č. 1009/109/ES, ktorú mali povinnosť implementovať členské štáty a tak i Česká Republika do 30.6.2011. Príspevok popisuje obsah najvýznamnejšej 10. Smernice a podáva stručné vysvetlenie jednotlivých častí.

Kľúčové slová: fúzie, akvizície, Európska Smernica, legislatíva

Summary

European Council continually issue new Directives. The main important Directive which describes cross-border mergers is 10th Directive no. 2005/56/EC. Paper describes regulation of cross-border mergers in EU. The main purpose is to analyze important parts of mentioned 10th Directive EC no. 2005/56/EC.

Key words: mergers, acquisitions, European Directive, legislation

³ Systém účasti zamestnancov upravuje článok 2 písmena k) smernice 2001/86/ES.

JEL klasifikácia: M41, G34

Použitá literatúra

- [1] Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o příhraničních fúzích kapitálových společností
- [2] R. Sklenár, „ Přeshraniční fúze - účetní řešení v podmínkách obchodního a daňového práva v ČR a SR “, závěrečná práce, Vysoká škola ekonomická, Praha, 2009

Kontakt

Roman Sklenár, Ing., katedra finančního účetnictví a auditingu, FFÚ VŠE v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, tel.: +420 224 095 195, xsklr02@vse.cz